

op het praktijk onderwijs op je plek

“Je zult je als leerling maar acht jaar lang op de basisschool moeten zien te handhaven. Wetende dat je de anderen niet bij kan benen, dat je steeds extra gas moet geven. Buitengewoon knap dat ze dat zo lang doen! Stel je voor dat je als volwassene acht jaar lang een functie moet doen die je eigenlijk niet aankan. Dat lijkt me heel naar. Als de leerlingen op het praktijkonderwijs komen, is dat niet meer. Dan zie je ze opfleuren.”

“Je ziet de leerlingen hier opfleuren”

ROB VAN LOHUIJZEN

Rob van Lohuijzen, directeur van Praktijkschool Apeldoorn, vindt het altijd mooi om te zien hoe vrolijk leerlingen kunnen worden van hun overgang naar het praktijkonderwijs. “Ze komen in een omgeving waar ze niet meer altijd op hun tenen hoeven te lopen. Anderen kunnen jou niet meer de maat nemen. Het is niet langer alleen maar taal en rekenen en theorie. Je gaat praktijk doen, werken met je handen. Je mag bewegen, uit je bankje, fysiek bezig zijn. Van de weeromstuit zie je vaak dat leerlingen beter gaan presteren met rekenen en Nederlands, waar we natuurlijk ook veel aandacht aan blijven geven. Wel op hun eigen niveau, er is minder druk.”

omgaan met verwachtingen

Op welk moment kun je vaststellen dat een basisschoolleerling het meest gebaat is bij een overstap naar het praktijkonderwijs? Van Lohuijzen: “Als je ziet dat het leren consequent langzamer verloopt. Basisscholen kunnen dat al in een vroeg stadium herkennen. En dan moet je kijken naar de langere termijn: wat gaat het worden? Stel je voor, er rijden twee auto's op de snelweg. De ene rijdt 100 kilometer per uur en de andere 80. Ze houden dat een paar jaar vol. De snelste auto is dan al onbereikbaar ver weg. Dan kan de auto die 80 rijdt met goede inspanningen 90 gaan rijden, maar die andere auto is nooit meer in het vizier te krijgen. Zelfs niet wanneer je 100 gaat rijden. Het gaat niet om kinderen die even een dipje hebben maar om leerlingen die consequent moeite hebben met leren. Dat is een moment om te gaan kijken: hoe gaan we verder? Dat heeft veel te maken met omgaan met verwachtingen. Veel basisscholen doen dat, verder naar voren kijken dan een jaar. Wat wordt het na groep 8? Dat is heel goed.”

acceptatie

“Acceptatie is een ding, daarom is het verwachtingsmanagement ook belangrijk. Het wordt soms als negatief ervaren wanneer je in groep 8 moet kiezen voor het praktijkonderwijs. Dat zit er toch wel een beetje in, men zoekt het niet. Maar heel ►

“als ouders hun kind steunen werkt dat zó goed”

veel ouders vinden het prettig dat leerlingen weer aan de gang komen, dat kinderen het naar hun zin hebben en blij thuis komen. Dat ze leren werken, waar leeftijdgenoten nog achterlopen. We moeten ons niet blindstaren op imago. Als ouders hun kind steunen werkt dat zo goed. Stel dat ik naar mijn werk ga, maar mijn vrouw vindt dat werk he-le-maal niks. Nou dan vertel ik er niks meer over. Sterker nog, misschien wil ik er wel weg. We hebben allemaal onze ambities. Maar volgens mij is er niet één mens die niet ergens zijn grenzen heeft in wat hij/zij kan. Als ouders bewust voor het praktijkonderwijs kiezen, daar vrolijk achterstaan en trots zijn op wat hun kind op deze school allemaal presteert, dan is dat heel veel waard. Daar richten we ons ook erg op, we hebben veel contact met ouders. Het grote succes, waar leerlingen zo ontzettend goed op reageren, is dat ze invloed mogen uitoefenen op hun onderwijs. Dat ze zelf hun route mogen kiezen en hun talent mogen zoeken, wat dat ook mag zijn. Daarvoor moet je ze de mogelijkheden geven.” Wat Van Lohuijzen regelmatig opvalt, al zolang hij op deze school werkt: “Onze leerlingen nemen elkaar van alles kwalijk, behalve wat ze niet kunnen. Dat is in het gewone onderwijs soms anders, weet ik uit ervaring. Maar dat is hier nooit een punt. Leerlingen kunnen heel

bijzonder zijn, maar die merken daar niks van. Ze worden niet gepest.”

overeenkomst

De opleiding op het praktijkonderwijs duurt tussen de vier-en-een-half en vijf-en-een-half jaar, afhankelijk van de individuele leerlijn. In de eerste fase volgen de leerlingen een breed programma met zoveel mogelijk praktijkvakken. Ook sociale vaardigheden horen daarbij. Van Lohuijzen: “Daar maak je jezelf kansrijk mee. Op tijd komen, afspraken nakomen, omgaan met collega’s, met je baas spreken, de hele mikmak. Vanaf het begin wordt alles daar omheen opgebouwd.” In de tweede fase maakt de leerling bij Praktijkschool Apeldoorn een keus voor gerichte vakken. “We maken daar een overeenkomst bij. Dat wordt ondertekend door de ouders, de vakdocent, de directie en natuurlijk de leerling zelf. Zo onderstrepen we: je bent zelf verantwoordelijk voor de weg die je kiest. Dat is niet vrijblijvend, kiezen is ook moeten. Je gaat voor iets, we gaan je helpen, maar wel volhouden nu hè. Het is geen Hema waar je kan winkelen, niet direct afhaken. En wil je op enig moment toch van route wisselen, af van je overeenkomst? Dan gaan we eerst met alle partijen om tafel. Zo leren we leerlingen keuzes maken, terwijl ze tegelijkertijd naar hun

talent mogen blijven zoeken door andere keuzes te maken. Elke leerling heeft een Individueel Ontwikkelingsplan, de eigen leerlijn, met daarin de vastgestelde doelen rond alle leeractiviteiten. In een cyclus van doelen- en coachingsgesprekken kan de leerling die doelen samen met school en ouders voortdurend aanpassen.”

stage

In de derde fase werken de leerlingen aan het verlaten van de school en de overgang naar de arbeidsmarkt. Stagelopen is gedurende de hele schooltijd belangrijk. Eerst intern, binnen de school, zoals koffiedienst en kopieerdienst. Later buiten de school. “We hebben samen met de buurt een project opgezet onder de naam Buursaam. Daarbij doen leerlingen klussen in de buurt, zoals het opruimen van groen of het maken van een stoep. Daar zit het element in van ‘iets voor anderen doen’, burgerschap. Alleen al de complimenten van buurtgenoten vormen een grote beloning. En zo zitten we als school ook lekker in de buurt.”

Na de projectstage doen de leerlingen een oriënterende stage, in het werk dat de leerling zou willen doen. Als dit bevalt kan dit een externe stage worden, en uiteindelijk een plaatsingsstage. Dan heeft de leerling zijn of haar werkplek gevonden.

promoveren is leuker

Van Lohuijzen is trots op zijn leerlingen en de kansen die het praktijkonderwijs hen kan bieden.

“Je ziet dat er veel discussie is over de vraag of leerlingen in groep 8 niet te laag geadviseerd worden. Ik maak me er eerder zorgen over dat er op dit moment veel te veel kinderen te hoog worden geadviseerd. En dat ze dan later die frustratie gaan ontmoeten. Ik zeg altijd: promoveren is leuker dan degraderen. Afstromen is een naar fenomeen. ‘We gunnen je het hoogst haalbare’, prima, maar het moet wel echt haalbaar zijn. Je kunt ook denken in een omweg, een tussenstap: maak iemand eerst sterk genoeg. Zo hebben we leerlingen in de eerste fase die na een of twee jaar de overstap maken naar VMBO. Dat kun je beter hebben dan andersom. Als wij zij-instromers krijgen van 16 jaar zijn ze op het gebied van werknemerscompetenties en sociale vaardigheden vaak veel minder ver dan leerlingen die hier al zitten. Ze moeten direct functioneren op een stageplek, wat ze nog nooit hebben gedaan. Dan zie je hoe goed het zou zijn geweest als ze vanaf het begin praktijkonderwijs hadden gevolgd.” Waar wordt Van Lohuijzen blij van? “Als ik merk dat leerlingen zich goed voelen, dat je grappen met ze kunt maken die ze misschien een jaar daarvoor nog niet konden hebben. En als ze op een mooie werkplek terecht komen. Veel oud-leerlingen houden contact of komen weer even langs. We hadden een leerling die nu al een aantal jaren werkt bij golfclub De Scherpenbergh. Hij maait daar het gras, dat is echt vakmanschap op die golfbanen. Hij heeft het helemaal naar z’n zin.” ■

“je bent zelf verantwoordelijk voor de weg die je kiest”

Praktijkonderwijs in Apeldoorn

In Apeldoorn zijn twee scholen voor praktijkonderwijs: openbare Praktijkschool Apeldoorn en christelijke praktijkschool De Boog. In 2016 is het praktijkonderwijs onderdeel geworden van Passend Onderwijs. Voor de toelating tot praktijkonderwijs is sinds 1 januari 2016 een toelatingsverklaring nodig. Deze toelatingsverklaring wordt afgegeven door het onafhankelijke VO Loket Passend Onderwijs, het Samenwerkingsverband (SWV) 2505 voor Voortgezet Onderwijs in de gemeentes Apeldoorn, Epe en Voorst. Dit SWV is verantwoordelijk voor de realisatie en inrichting van Passend Onderwijs in het voortgezet onderwijs. De school voor praktijkonderwijs helpt bij het regelen van de aanvraag.

Voor meer informatie:

www.praktijkschool-apeldoorn.nl
www.cso-deboog.nl